

Motion till riksdagen 2018/19:71

av **Bengt Eliasson m.fl. (L)**

med anledning av prop. 2017/18:286 Stärkt skydd för valhemligheten

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår regeringens förslag till ny lydelse av 8 kap. 2 § vallagen (2005:837).

Motivering

Valsystemet är demokratins kärna. Det svenska valsystemet håller en mycket hög nivå av rättssäkerhet och möjlighet till insyn, samtidigt som risken för manipulation är liten. Det betyder inte att vårt system är perfekt – långt därifrån. Men när valsystemet reformeras måste det göras på ett sätt som inte skapar fler problem än det löser.

Propositionen innehåller två förslag, dels ökade möjligheter att personrösta på blanka och partimarkerade valsedlar, dels ändrade regler för hur valsedlar ska tillhandahållas i vallokal. Liberalerna står bakom det förstnämnda förslaget, men vi är kritiska till det sistnämnda.

I dag ska valsedlar tillhandahållas på en lämplig plats inne i eller i direkt anslutning till vallokalen. Oftast sker detta genom att ett särskilt bord anvisas för utläggning av valsedlar. Det är välkänt att en del väljare anser att det är olustigt att behöva ta valsedlar när andra kan se på. Detta påverkar upplevelsen av valförrättningen och indirekt tilltron till valhemligheten.

Vi förnekar inte att detta är ett reellt problem. Regeringens förslag riskerar dock att göra ont värre. I propositionen föreslås att valsedlarna ska tillhandahållas på en insynsskyddad plats inne i, eller i anslutning till, vallokalen. Platsen ska vara avskärmd för insyn.

Detta löser visserligen ett problem, men skapar nya. Risken för valsabotage och manipulationer kommer att öka högst väsentligt. När valsedlarna finns bakom en skärm finns det inget som hindrar sabotörer från att tömma valsedelsställen på valsedlar från vissa partier eller att ersätta riktiga valsedlar med falska i syfte att göra vissa väljares röster ogiltiga.

Detta är inget scenario som är enbart teoretiskt. Vi befinner oss i en tid när risken för påverkansoperationer är reell och där extremistiska grupper uppvisar en ökad aktivitet i syfte att angripa det demokratiska samhällsskicket. Säkerhetspolisen konstaterar vidare att det efter valen i USA och Frankrike har funnits tydliga tecken på att andra stater på olika sätt har försökt att påverka valen.

Vid den av regeringen föreslagna modellen skulle det krävas en mycket resursslukande kontrollapparat för att förebygga risken för sabotage. Regeringen tar i propositionen (s. 11 f.) alltför lätt på denna risk, trots att den framhållits av flera remissinstanser.

Liberalerna noterar vidare att Säkerhetspolisen inte varit remissinstans i ärendet. Detta är anmärkningsvärt med tanke på att författningsskydd är ett av Säkerhetspolisens verksamhetsområden.

Sammanfattningsvis anser Liberalerna att förslaget i denna del är otillräckligt berett och innebär alltför stora risker. Propositionen bör i denna del avslås.

Arbetet bör fortsätta med att hitta andra lösningar som stärker valhemligheten, utan att skyddet mot sabotage och manipulation för den skull försvagas. Detta arbete bör lämpligen ske i en helhet där också andra olösta frågor kring valsystemet ingår. Bland annat är det viktigt att valhemligheten kan stärkas för alla väljare oavsett funktionsvariation. Vidare behövs tydligare regler för att motverka det utbredda problemet med s.k. familjeröstning. Liberalerna har vid upprepade tillfällen pekat på behovet av reformer i dessa delar, och vi fortsätter därför arbeta för en bredare översyn av vallagstiftningen.

Bengt Eliasson (L)

Tina Acketoft (L)

Christer Nylander (L)